

ΣΕΛΙΔΕΣ ΤΗΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Η ΠΟΛΥΝΕΚΡΟΣ ΣΤΑΣΙΣ ΤΟΥ ΝΙΚΑ

Οι Πράσινοι και οι Βενέτοι. Οι στάσεις των άρματηλάτων. Πώς προεκλήθη η στάσις του Νικά. Η μανία του όχλου. Η δειλία του Ίουστινιανού και του θάρρος της Θεοδώρας. Ο λαός θέλει καινούργιο αυτοκράτορα. Η κατάληξις της στάσεως. 30.000 θύματα! Η Κωνσταντινούπολις κλείεται και κολυμπάει στο αίμα!...

Ένα από τα προσφιλέστερα θέματα των Βυζαντινών ήταν και ο Ίππόδωρος—παλαιά συνήθεια των ρωμαϊκών αυτοκρατοριών που μετεδόθη στους Έλληνες του Βυζαντίου και κληρονόμους της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας.

Η όρμητοδρομία αυτές γίνονταν στον Ίππόδωρο της Κωνσταντινουπόλεως—τό σημερινό Άτ Μείνταν—και έδεικνόντο ως ένα από τα πιο κοσμικά γεγονότα της πρωτεύουσής. Στους αγώνες αυτούς έλαμβαναν μέρος ειδικά άρματηλάται όνομαζόμενοι Πράσινοι ή Κίτρινοι, ανάλογος του χρώματος της στολής που φορούσαν. Οι αγωνιστάί όμως αδιαφορούσαν άνθρωποι του λαού ως έκι το πλείστον. Ήταν τόσο φανατισμένοι με το επίγερμά τους ώστε ερχόταν σχηματίζε κήρυμα και, πολλές φορές, τ' άγωνισματα του Ίππოდωρου κατέληγαν σ' αίματηρές έριδες. Συχνότερα δέ, οι δύο αυτές άνωμαζόμενες μεριδες προκαλούσαν ένοπλες στάσεις για πολιτικούς σκοπούς. Καμιά όμως άπ' όλες τις στάσεις που υπεκίνησαν οι θεομάχοι αυτοί άρματηλάται δεν έστάθηκε τόσο μαζικά και τόσο αίματηρά όσο η Κωνσταντινιούπολις ιστορία στάσις του Νικά, που συνέβη κατά τον πέμπτο χρόνο της βασιλείας του Ίουστινιανού. Τη στάση αυτή την υπεκίνησε πιθανότατα κάποια πολιτική φεταρία που ήθελε ν' ανεβίσει στο θρόνο άλλο βασιλέα, ένα άπ' τους άνευρους του Άναστασίου. Ή άλλημια τώρα εινε πως ο Ίουστινιανός, από την ημέρα που άνηλθε στο θρόνο έπροσάτανε τους Κίτρινους και κατεδίωξε άλύπητα τους Πράσινους. Πολλοί μάλιστα λένε πως η γυναίκα του, η Θεοδώρα ή οποία πριν γίνη βασίλισσα ήταν άκορβίταρα σ' ένα θίασο γελοιοποιών σωμαθοσών τους Κίτρινους ή Βενέτους από τα μικρά της χρόνια κ' έπληράζε τον σύζυγό της και τον άνάγκασε να υποστηρίξη την έννοιαμένη της μεριδα. Η διάκριση λοιπόν αυτή έστάθηκε η κυρία άφορητή της στάσεως του Νικά, την οποία θα σάς εξηστήσομε με λίγα λόγια:

Την 13 Ίανουαρίου 532, ο Ίουστινιανός βοσκότανε μ' όλη του την άκολουθία στον Ίππόδωρο και παρακολούθουσε τις άρματοδρομίες. Άξαφνα όμως οι Πράσινοι άρματηλάται άντι να έπνευφιμήσουν και αυτοί τον αυτοκράτορα, όπως έκαναν οι Κίτρινοι, άρχισαν να βορουν και να διαμαρτυρόνται πως τους μισει και θέλει να τους εξολοθρεύη χωρίς λόγο, άπλως για να χάνη το χατίρι της γυναίκας του. Ο Ίουστινιανός ύπέφερε άρχικώς την άσέβεια αυτή. Κατόπιν όμως μη μπορώντας πια ν' ανηχηρήση την άγανάκτησή του, έβαλε τον μανδάτωρά του—δηλ. τον δημόσιο κήρυκα—να φωνήση τους Πράσινους για τ' πράγμα παρεπονούντο. Και τότε γέγενετο μεταξύ ενός βασιλέως και του όχλου ένας διάλογος πρωτοφανής στα χρονικά του κόσμου.

Τά προκτικά της ιστορικής αυτής συνδιαλέξεως μας τ' άπέσπεσε ο Θεοφάνης.

Στην άρχή οι Πράσινοι εξέθεταν τα παρόντά τους με τον όφειλομένο σεβασμό, από λόγο όμως σε λόγο εξεθεστήσαν κ' έμιλουν του βασιλέως με τόσην άδάδεια, ώστε ο Ίουστινιανός σηκώθηκε ορθός και τους φώναζε θυμημένος: «Οντως εί μη ηούχαριστε, άποκεφαλίζω ύμεις!» Η απειλή αυτή έφερε τ' άποτελεσματά της. Οι Πράσινοι μάζεψαν την γλώσσα τους για να έναρχίσουν ύστερ' από λίγο πάλι να βορουν και να προκαλούν τον Ίουστινιανό. Οι Κίτρινοι τότε έτοιμαθήσαν να υπερασπίσουν τον Ίουστινιανό. Μά οι Πράσινοι, βλέποντας πως ο λαός που ήταν συγκεντρωμένος στον Ίππόδωρο δεν φαινόταν διατεθειμένος να πάη με το μέρος τους, έφησαν τα βασίλεια και τους Κίτρινους στον Ίππόδωρο και σκορπίστηκαν στην πόλη για να βρεθίσουν τον λαό και να προετοιμάσουν στάση για την άλλη μερα.

Την άλλη όμως μερα πρωί-πρωί, ο έπαρχος της πόλεως Εύδαϊμος ζήτησε να βορη τους πρωταίους της ταχαχής. Έπιασε πράγματα έκτά, άπ' τους οποίους τους τέσσερους τους άποκεφάλισε άμέσως και τους άλλους τρεις τους κατεδίωκε στον δι' άγχόνη θάνατο. Άπ' αυτούς τους 3, ο ένας θανατώθηκε άμέσως, μά οι άλλοι δυο έπεσαν άπαιτηλιμμένος από την άγχόνη γιατί κόπηκε το σπυχνί. Κατά έμπειρωσή, ο ένας από αυτούς ήταν Πράσινος και ο άλλος Κίτρινος, πράγμα που άποδεικνύει πως ο Ίουστινιανός δεν μεροληπόυσε για καμιά μεριδα.

Οι δυο πατρίες, οι Πράσινοι και οι Κίτρινοι, λησιμόνησαν τότε τα προποικικά τους μίσχ και ένόθησαν για να άσώσουν τους φίλους των, ενώ μπρός στ' άνάκτορα εινε μαζευτεί πολύ πλθθος και παρακαλούσε τον βασιλέα να δώση χάρη στους καταδικασμένους, άφου κ' αυτή η άγχόνη δεν ήθελε να τους θανατώση. Μά ο Ίουστινιανός δεν ήθελε ν' άπαντήση. Τότε οι μοναχοί του άγιου

Κόνωνος άρπαξαν τους δυο καταδικούς άπ' τα χέρια των στρατιωτών και τους μετέφεραν με μιά βάρκα στην έκκλησία του Αγίου Λαυρεντίου—όπου άπαρσβιάστο. Ο έπαρχος διάταξε να πάη στρατιωτική δύναμη να φρουρήση την έκκλησία για να μη δραπέτευσουν οι κατάδικοι, μά ο λαός μαζεύτηκε στο πραιτώριο και ζήτησε με τόσο πείσμα να δοθη χάρη στους δυο άρματηλάτας, ώστε ο διοικητής της πόλεως, για να μην καταπέση το γόητρο του Κράτους, έβαλε τους στρατιώτες να διαλύσουν με κάθε μέσο το πλθθος. Μά ο λαός έξεμάνη τότε. Οι στασιαστικά άπάπλισαν τη φρουρά, έσπασαν τις θύρας των φυλακών, έλευθέρωσαν όλους τους φυλακισμένους, κ' έβαλαν φωτιά στο πραιτώριο ή οποία μετεδόθη σε μεγίλο μέρος της πόλεως. Τότε χάνη και ο άρχικος ναός της Θεού Σοφίας, και έπι των έρειπιων αυτού έχτισε άργότερα ο Ίουστινιανός την περικαλλή Άγία Σοφία. Τη φωτιά έπηκολούθησε ή λεηλασία. Οι πλουσιότερες οικογένειες του Βυζαντίου φοβήθηκαν και πέρασαν στην Άσία. Και μέσα στις φλόγες και στον τρομαχτικό θόρυβο που έκαναν τ' άπτία πέφτοντας, άκούγονταν από παντού ή κραυγή Νικά! Νικά! την οποία οι στασιασται είχανε διαλέξει για σύνθημα. Γι' αυτό και ή στάση αυτή εινε γνωστή στην ιστορία με τ' όνομα ή Στάση του Νικά.

Είδαμε λοιπόν πως άρχισε ή στάση αυτή, από μιά άσημαντη φαινομενική αίτια.

Έπί τέσσερες ολόκληρες μέρες, ή πρωτεύουσα έμενε στη διάκριση των στασιαστών και του άγρίου όχλου, ο οποίος—καθώς σ' έμπαθονε πάντοτε σε παρόμοιες περιστάσεις—έκλαψε, έλχησε κ' έσβήσασε. Ο Ίουστινιανός, ή Θεοδώρα και ο γενναίος στρατηγός Βελισσάριος έμειναν κλεισμένοι στ' άνάκτορα, χωρίς να ξέρουν τι άπόφαση να λάβουν. Δεν τουλοισαν να μεταχειροσούντε τη βασιλική φρουρά, επειδή φοβόνταν μήπως κ' αυτή έννοηη με τους έπαναστάτας και σηκώση τα δάλα έναντίον τους.

Στο μεταξύ, ο μανιμένος όχλος πήγε στο σπίτι του Πόρβου, ενός από τους άνευρους του Άναστασίου, για να τον άνακηρύξη αυτοκράτορα. Μά ο Πόρβος δεν βρέθηκε σπίτι του και οι στασιασται για να τον τιμωρήσουν, έβαλαν φωτιά και τ' άναψαν. Ωστόσο, ή άπόπειρα αυτή έκανε τον Ίουστινιανό ν' άρχιξη ν' άνσηψη για το θρόνο του και διάταξε το στρατηγό το Βελισσάριο να διαλύση με κάθε τρόπο τους στασιαστές. Ο Βελισσάριος έξετέλεσε τη διαταγή του ένω έλαβε άπ' το βασιλέα. Βλέποντας όμως πως οι στασιασται είχαν έκμανει και έβαλαν περισσότερη φωτιά στην πόλη, άναγκάστηκε να άποσύη τα στρατεύματά του και να σταματήση την έπίθεση.

Την νύχτα του Σαββάτου 17 προς την Κυριακήν 18 Ίανουαρίου, ο Ίουστινιανός βλέποντας την προετοιμασίον των αίματοβαμμένη, να καίγεται άπ' τη μιάν άκρη στην άλλη, έρμαιο στην έκδικτική μανία των στασιαστών, έχισε το θάρρος του και διάταξε μάλιστα να έταμίσουν τις άποσκευές του για να φύγη για την Ηράκλεια της Θράκης. Μά ή άναχώρησή του, σε τέτοιες κρίσιμες στιγμές, από την πρωτεύουσα θα εινε ως άποτέλεσμα να χάση το θρόνο του. Η Θεοδώρα έδειξε τότε όλην την άποφασιστικότητα του χαρακτήρος της. Σ' ένα συμβούλιο που γέγενετο για να άποφασισθη τ' εστάση θα τηρούσε ο βασιλεύς και ένω όλοι οι συγκλητικοί ήσαν τρομακρατημένοι θα ήθελεσαν να έγκαταλείψουν την πρωτεύουσα για να σώσουν τη ζωή τους και μινένευε, ή Θεοδώρα σηκώθηκε και εινε τα εξής χαρακτηριστικά λόγια:

— Και έν ή φυγή ήθελεν εινε ο μόνος της σωτηρίας ήμούν τρόπος, πάλιν ήθελον νομίσει έναν άσώφρονον. Ο άνθροπος έγενήθη ένά αποδάνη, ο δέ βασιλεύς δεν πρέπει ποτ' ν' άνεχθή νά γίνη φουγάς. Μη γένοιτο να ζωά έμνητή άπογεννημωμένην της άλουρηίδος ταύτης, μηδ νά ζήσω την ήμέραν εκείνην καθ' ήν θέλουσι παύσει προουρηροντές με Δέσπονον. Έάν θείη, ω βασιλεύ, να σωθής, σόδεν τούτου εύκολώτερον γαήμια έχομεν πολλά και ίδου ή θάλασσα, ίδου τα πλοία. Σολογιστον όμως μήπως διασωθείς θεωρήσης επί τέλους ότι ο θάνατος ήτο προτιμώτερος τοιαύτης σωτηρίας. Τό κατ' έμεί άποδέχομαι το άρχαιον εκείνο λόγιον, ότι καλόν έντάρον ή βασιλεία έστιν!..

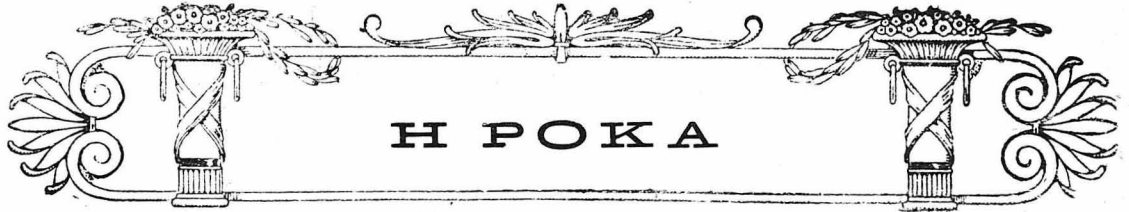
Την Κυριακή 18 Ίανουαρίου, ο λαός της πρωτεύουσής γύθηκε άπ' τα χαράματα στους δρόμους, με την όριστική άπόφαση να καθιστήρον τον Ίουστιανό κ' ανεβίσει στο θρόνο του. Βυζαντίον άλλο Βασίλεα. Ο κληρός έλαχε στον Υπάτιον, άνθροπον άδυνάτου χαρακτήρος που, ένω φοβότανε την τιμωρία του Ίου-

Ίουστινιανός

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

ΤΟΥ ΔΗΜ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ

Η ΡΟΚΑ

Στην πλακοστρωμένη και φτωχική κάμαρα, η θεία Μαριωρή με τὰ δύο της κορίτσια κι ὁ κύρ Δημήτρης με τὴ γυναίκα του, καθόντουσαν μὰ νύχτα τοῦ φθινοπώρου βροχερῆ κι ἀκούγανε τὸ δροστικὴ Γερώνη, μὲ τοὺς διηγιότανε, ἔτσι γιὰ νὰ περάσῃ ἡ ὥρα, τὰ ντέρτια καὶ τὰ βράσινα πὺν τράβηξε ἀπ' τὴ σκύλλα τὴ γυναίκα του καὶ τὴ σκύλλα, ἀφοῦ τρεῖς μὲνα γιὰ τρεῖς μῆνες ζήσανε μαζί κ' ὕστερα γιὰ σου καὶ καθένας στὴ δουλειά του !

Τὸ λίγο φῶς ποῦδνε ἡ μικρὴ λαμπυλὴ εἴπλε ἀπάνω στὸν ἀβεστρωμένον τοῖχο τῆς κάμαρας καὶ τὸν μεταμόρφωσε σὰ σκηνὴ τοῦ παραχθιῶ - μπερνέ, πὺν ζογραφοῦντουσαν ἀπάνω σ' αὐτὴν φανταστικὴς ἡ σιλουέτες ὀλονῶνε τὸν κύρ Δημήτρης καὶ τῆς γυναίκας του, τὸν κοριτσάκι μὲ τοὺς χέτσους τους, πὺν φαινοντουσαν στὸν τοῖχο σὰν κάστρα μὲ τὰς ἐπάλλεις τὸν, τῆς θείας Μαριωρῆς μὲ τὴν ρόκα τῆς πὺν φαίνονταν στὸν τοῖχο ἡ κορυφὴ τῆς σὰν δύο μεγάλα καὶ ἴσα λαφοκέρατα καὶ τοῦ Γερώνημου μὲ τὸ μικρὸ του μοῦσι καὶ τ' ἄγρια καὶ σηκωμένα σὰν βουστσοῦτρες μαλλιά του ! Καλύτερη περίστασι μπερντέ-καραγκιῶς ἀπ' αὐτὴν οὔτε οἱ Ἀνατολίτες δὲν θάδανε.

Κι' ἔλεγε ὁ Γερώνημος μὲ τὴν ἄγρια καὶ μονότονη φωνὴ του κι' ἡ σιλουέτα του στὸν τοῖχο παρακλῶνθάντας τὶς κινήσεις του κεραλοῦ του ἐπιβεβαίωσε τὰ λόγια του :

— Γυναίκα ἦταν αὐτὴ γιὰ ὅς' ἀπὸ δῶ !.. Δὲν λέω ὄχι ! ὅλας ἡ γυναίκες δὲν μόνον πιστὲς στὸν ἄνδρα τους, μ' αὐτὴ τὸ παράκανε... ἀπ' τὴν πρώτῃ μέρα τοῦ γάμου μας ἄρχισε νὰ παραστράται... Δὲν ἄρνευε τοὺς ἄλλους νὰ παλίσωσι λίγο κι' εἴπειτα : Τὸ τί τράβηξε τρεῖς μῆνες δὲ λέγεται... Κάθε μέρα εἴδουσα σὸ σπιτὶ κι' ἀπὸ ἕνα μακρινόγιου οἰκογενειακὸ φίλο, κι' ἀπὸ ἕνα μακρινὸ συγγενῆ. —Ξέρεις, ἀπὸ δῶ, ὁ κύριος Γερώνημος, εἶνε μακρινὸς συγγενῆς μου». —Τὸ ἔξρο, τὸ ἔξρο ! κρατῶμε συγγένεια ἀπ' τὸν Ἄδαμ ! καὶ γελούσε ἡ γυναίκα μου μὲ τὸ χωρατὸ μου, γελούσε κι' ὁ συγγενῆς μου ὁ μακρινὸς, γελούσα κι' ἐγὼ ἄρχαλα, ἐγὼ ἔπλερε νὰ γελῶ περισσότερο !.. Μιὰ φορὰ μόνον ὄλημα νὰ κανὼ τὴν παρατήρησι πὺν τυχάνε ὄλοι οἱ οἰκογενειακοὶ φίλοι τῆς κι' ὄλοι οἱ μακρινοὶ συγγενεῖς τῆς νάνε νέοι, νεώτεροι ἀπὸ μὲνα κι' ἔχασε τὸν κόσμο... Ἐβαλε καὶ κλάματα πὺν μ' ἔκανε καὶ μὲνα νὰ κλάωσι !.. Ἄς εἶνε, ὄλα τὰ κατάνια... Τὶ

πνιανού, δὲν τοῖλοδσε ὄποσοι καὶ ν' ἀνασταθῆ στὴ θέληση τοῦ λαοῦ. Τὸ μαινόμενον πλῆθος τὸν ὄδηγησε τότε στὴν Ἀγορὰ, τὴν πλατεῖα τοῦ Κωνσταντινίου καὶ, ἔλλειπε διαδήματος, τὸν ἔστειρε βασιλεῖα μὲ πρόχειρα διαδήματα. Οἱ πὺν τοῖλορη μάλιστα ἀπ' τοὺς στασιασταὶς προέβησαν τὸν Ὑκάτιο νὰ ἐπιτεθῆ κατὰ τὸν ἀνακτόρον καὶ αὐτὸν συλλαβῆ τὸν Ἰουστινιανό. Μὰ ὁ ἄβουλος καὶ ἀναποφάσιτος Ὑκάτιος δὲν εἶχε τὴν ἴδικὴ δύναμι διὰ νὰ ἐπιχειρήσῃ αὐτὸ τὸ πρακτικόνημα.

Ἐνῶ ὁ λαὸς ἐξέλεγε στὴν Ἀγορὰ νέου βασιλεῖα, ὁ Ἰουστινιανὸς ἔβγαλε ἀπ' τὰ ἀνάκτορά του, ἀκολουθούμενος ἀπὸ τοὺς στρατηγούς Βελισάριο καὶ Μοῦνδο καὶ τραβοῦσε γιὰ τὸν Ἰππὸδρομον, ὄπου σὲ λίγο μαζεῦνταν ὄλος ὁ ἐπαναστατημένος ὄχλος τῆς πρωτεύουσῆς. Οἱ Κιαννοὶ, μόλις εἶδαν τὸν Ἰουστινιανό, ἐνθουσιαστικὰ καὶ ἄρχισαν νὰ κραυγάζουν :

— *Ἰουστινιανὸν Ἀγῶνατε, τοῦ-βίνας (δὸν νικᾷς). Κύριε Σῶσον τὸν Ἰουστινιανὸν βασιλεῖα καὶ Θεοδόρον τὴν Ἀγῶσαν !*

Ἡ ἀπότομος μεταβολὴ τῶν αἰσθημάτων τῶν Κιαννῶν ἀπέπνιαν τὸν βασιλεῖα, ἐξέφρασε τοὺς Πράσινους οἱ ὄποιοι ἐπετέθησαν ἀμέσως κατὰ τὸν σμήμαχον τῶν. Ἐπικλοῦθησε τότε τρομερὰ ἀλλοήσφαγι. Ὅλος ὁ λαὸς πὺν ἦτανε πῶν ἐνομέμος, χωρῖσφκε σὲ δύο ἀντιμαχόμενα στρατοπέδα. Οἱ στρατηγὸν Βελισάριος καὶ Μοῦνδος ἐπωφελήθησαν ἀπὸ τὴ σύγχυσι αὐτῆ, ἐπετέθησαν μὲ τὰ στρατεύματά τους ἐναντίον τῶν ταραξιών καὶ ἄρχισαν νὰ σφάζουν ὄποιον ἔβλεπαν μπροστά τους, ἀνακατωμένους Πράσινους καὶ Βενέτους, γυναίκες καὶ παιδιὰ, γέροντες καὶ κορίτσια. Ἡ ἄγρια αὐτῆ ἀνθρωποσφαγὴ βάσταξε πολλὰς ὄρες καὶ εἶχε θύματα 30.000 ἀνθρώπων !..

Εἶνε μὰ ἀπ' τὶς ἄγριότητες ἀνθρωποσφαγῆς πὺν ἔχει νὰ ἀναφέρῃ ἡ παγκόσμιος ἱστορία.

Ἄλλὰ μόνον εἶνε μπόρσε νὰ λήξῃ ἡ στάσις τοῦ Νικα, καὶ μόνον ἡ μὲν θυσία 30.000 ἀνθρώπων μπόρσε ὁ Ἰουστινιανὸς νὰ παραμῆνῃ στὸ θρόνον του, καὶ νὰ δοξάσῃ τὴ Βυζαντινὴ Ἀυτοκρατορία...

N. Ἀδάκρυτος

νὰ κάνω !.. Μπορεῖ νάχα καὶ λάθος !.. Μ' αὐτὸ ποῦπαθα μὰ μέρα δὲν τὸ βάσταξα... εἶπα θὰ ἔσοχίω τὸ πανὶ καὶ τὸ ἔσοχισα...

— Τὶ εἶπαδες, γυόκα μου ; ρωτᾷ ἡ θεία Μαριωρή, καὶ φέρνει τὴν καρέκλα τῆς σιὰ στὸν Γερώνημου γιὰ ν' ἀκούσῃ καλύτερα.

— Τὶ ἔπαθα ; γι' ἀκούστε καὶ πέτε μου ! Μὰ μέρα λαβῶνιο ταχυδρομικῶς ἔνα γραμματικὴ : «Πρὸς τὴν κ. Ἀριόδην Γερώνημου οἰκαδε». Τ' ἀνοίγω... βρίσκο μῆσα ἕνα μπλιέτιο : «*Νικόλας Σουριδῆς*» λέει κι' αὐτὰ τὰ λόγια γραμμένα μὲ μολύβι : «*Τὶ ἔγινε σκληρῆ, καὶ δὲν ἐφάνηκες ; σ' ἐπεθύμησα τὸ μῆρος τὸ ἔξρες ; Ποιὸς νάνε αὐτὸς πάλι ὁ Σουριδῆς, λέω.* Ἡ γυναίκα μου δὲν μοῦ εἶπε πὺν ἔχει κανένα τέτοιον μακρινὸ συγγενῆ ἡ οἰκογενειακὸ φίλο. Πρέπει νὰ μάθω... κατὶ λάκκο θάχῃ ἡ φάβα !.. Πάιρνω τὸ καπέλλο μου καὶ βγαίνω ἔσω... Πρώτα ἀπὸ δῶ, ρωτᾷ ἀπὸ καὶ τὰ μαδαίνω... Πᾶω καὶ τὸν βροχῶ...

- Μὲ ξέρεις ἔμένα κύριε ; τὸν ρωτᾷ.
- Ὁχι, δὲν ἔχω τὴν τιμὴν ! μοῦ λέει.
- Εἶμαι ὁ κύριος Γερώνημος ! τὴν γυναίκα μου τὴν ξέρεις ;
- Πὺν δὲν τὴν ξέρω ! μὸ ἀπαντᾷτε.
- Καὶ πὺν, κύριε, τὸν ρωτᾷ, ξέρεις τὴν γυναίκα μου καὶ δὲν ξέρεις ἔμένα ;

— Ἐ, συμβαίνουν κι' αὐτὰ καμμὰ φορὰ ! μοῦ ἀπαντᾷ ὁ κανάγας καὶ φεύγει... Αἱ, τί θέλατε νὰ κάνω ὕστερα ; Μὰ καὶ δὺδ στὸ δεσποτικὴ καί... Ἐλόια βροντερὰ καὶ ἀδιάκοπα δὲν ἄψαν τὸν κύρ Γερώνημο νὰ τελειώσῃ τὴν κουβέρτα του. Ὅλοι κυτῶσανε τὸν τοῖχο καὶ γελούσαν, γελούσαν...

— Τὶ τρέχει ; ρωτᾷ ὁ κύρ Γερώνημος, θυμωμένος λιγάκι μὲ τὴν ὑπόδοχὴ πὺν κάναν στὴν κουβέρτα του.

— Τὶ τρέχει ; ἡ σιὰ τῆς ρόκας τῆς θείας Μαριωρῆς ἐκόλλησε ἐπάνω στὴν κορφὴ ἀκριβὸς τῆς σιὰς τοῦ κεφαλοῦ τοῦ κύρ Γερώνημου καὶ τὴν μεταμόρφωσε ἔτσι καθὸς ἦτανε μὲ τὸ μακρὸ μοῦσι καὶ τ' ἄγρια μαλλιά σὲ σωστὸ καὶ ὄλοζῶνταν Μερίτοφελῆ, σὲ Βελζεβούλι, σὲ διάβολο !..

Ἐλέσε κι' ὁ Γερώνημος ἄμα τοῦταν κ' εἶδε τὶ συμβαίνει καὶ γιὰ νὰ λείψῃ τὸ σκάνδαλο ἀπ' τὴ μέση εἶπαν τῆς θείας Μαριωρῆς κι' ἐτράβησε τὴν καρέκλα τῆς λίγο παρῆκε. Κι' ἐσακλοῦθησε τὴν κουβέρτα τοῦ ὁ κύρ Γερώνημος, μὰ αὐτὴ ἡ ἀναθεματισμένη σιὰ τῆς κορφῆς τῆς ρόκας πῆγε καὶ στάθηκε πάλι πάνω ἀπ' τὸ κεφάλι του. Τότε πειὰ ὁ κύρ Γερώνημος κούνησε λυπητερὰ τὸ κεφάλι του κ' εἶπε :

— Ἐτοι εἶνε, μορῆ παιδιὰ μου... Ὅταν κανέναν μπλέξει μὲ στριμένη γυναίκα τὸν παίρνε ὁ διάολος !

— Ἡ μεταμορφῶνεται ὁ ἴδιος : σὲ διάλο, κύρ Γερώνημο...

— Χρῆ... αὐτὸ, παιδιὰ μου, εἶνε ἴσως τὸ πὺν σωστὸ. Ἄπιστη γυναίκα πῆρες, λέει κ' ἡ παροιμία, τὸ κοῦτελό σου ἔβλαψε !..

† Δὴμ. Ταγκόπουλος

Π Ι Κ - Ν Ι Κ

ΦΡΙΞΟΝ ΗΛΙΕ!..

Νὰ μερικὲς ἑλληνικὲς λέξεις, ὄπως θὰ τὶς ἔγραφε — κατὰ τοὺς καθαρνοικονομῶν — ἕνας φανατικὸς μαλλιαρὸς :

Ποδήλατον : Ποδαροσπρωτικῆ, Ὑπνοβάτης : Κοιμησοπερατικῆς, Ρήτωρ : Τρανοκοῦντρας, Εὐλόγιος : Καλογοῦσοσφης, Θεοτόκε Παρθένη : Θεοφαιστέρα κοπέλλα, Μετὰ φόβου Θεοῦ καὶ ἀγάπης προσέλεθε : Μὲ τρομάρα τοῦ Γαρμπῆ καὶ ἀγάτῃ κοντοῦγῶστε, Φιλεκαπιδευτικὸς Σύλλογος : Ἀγαποσοῦδαζαμικὸ μάζωμα,

Χριστὸς Ἀγέστης : Χριστὸς ἐξεπτάχθηκε, Δικαστικὸς Πρόεδρος : Πρωτοκαρέλας τῆς κρίσις, Πάρεδρος : Διπλοκαθῆστας, Ἀθάνατος : Ἀπέθαντος, Κύριος Ἄπιστιδῆς : Ντελὴ Γκαβροῦρης, Ἐτι καὶ ἔτι ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου δεσθῶμεν : Ἀκόμα κ' ἀκόμα ἄς παρακαλέσομε τ' ἀρενικὸ, Ὑπογεγραμμένη : Κατωτέρωστρα,

Τὰς κεφαλὰς ὑμῶν τῷ Κυρίῳ κλίνατε : Κάτω τὶς κούτρες σας, Μηδένα πρὸ τοῦ πέλου μακάρητε : Κανένα μὴν χαλοχρονῆτε πρὸν νὰ δῆς τὸν πάτο του, Ὅ κύκλος τῶν πεπαιδευμένων : Τὸ ἄλῶν τῶν διαβασμένων.

